

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 339/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

522/2010. (XII. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. július 5-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. december 15-én tartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőr-főkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2010. június 29-én foganatosított rendőri intézkedéseket és annak módját kifogásolta. Panasza előterjesztése érdekében 2010. július 5-én személyesen jelent meg az illetékes rendőr-főkapitányságon, és kérte a Testület vizsgálatát panaszának megítélésére. Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatára ezért 2010. július 13. napján kelt átiratával továbbította a panaszos meghallgatásáról felvett jegyzőkönyvet, amelyet a Testület 2010. július 15-én érkezett.

I.

A panaszos 2010. június 29-én 19 óra 30 perc körüli időben fuvarozási ügyben találkozott egyik ismerősével. Először a panaszos ingatlanához mentek, majd folytatják útjukat, miközben megkérte a panaszos ismerőse őt arra, hogy vezesse a használatában lévő kisteherautót a 4-es úton lévő benzinkútig.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Miután néhány 100 m-t közlekedtek egy kereszteződés előtt, néhány méterre egy Főiskola bejáratánál – az egyenesen menő sávba – eléjük vágott néhány rendőrautó, megállásra kényszerítve őket.

Amint megálltak az autóval, „kirántották” mindkét oldalon az ajtókat, és azt kiáltották, hogy „a fegyvert dobják el!”. Miközben a panaszoszt „kirántották” az autóból, az egyik rendőr fegyvert fogott rá és a kezét hátrabilincselte, majd kérésére beültették az ott levő egyik rendőrségi járműbe. Ugyanígy megbilincselte a panaszos társát is. Miközben folyt a gépkocsi átvizsgálása, kérte a rendőröket, hogy menjenek be a néhány száz méterre lévő rendőrségre, mert a helyszínen nagyon sokan látták őket. Ezt a „kérését” nem teljesítették. A rendőrségi gépkocsiba ülve kérdéseket intéztek a panaszoshoz, amelyekre válaszolt. A panaszos megítélése szerint másfél óra telhetett el ily módon, majd közölték vele, hogy mintavétel céljából a helyi kórházba kell menniük. Ekkor még hátrabilincselte kézzel ült a panaszos az autóban.

Itt először a sürgősségi osztályra vitték, ahol vizelet-mintát adott, majd a fizikális vizsgálat során az orvosnő azt állapította meg, hogy a panaszos pupillái tágak, amely a drogfogyasztás jeleként értékelhető. Miután a vizelet-mintát kiértékelték és annak eredménye negatív lett, ennek a megjegyzésnek nem volt gyakorlati jelentősége. A panaszos hozzátette, hogy a vélelmezett tág pupilla a 8 dioptriás kontaktlencse, illetve az aznapi fáradtság következménye volt.

Ezt követően visszamentek a helyszínre a gépkocsihoz. Ekkor már előrebilincselte kézzel szállt ki a rendőrségi gépjárműből a panaszos. A rendőrök itt tovább kérdezősködtek az ügyről. Ekkor már teljesen sötét volt.

Miután a gépjárműben nem találtak semmit, illetve a drog-teszt is negatív lett, kb. 10-15 perc múlva már levették a bilincset. Ehhez viszonyítottnak még kb. 30 percet lehetett a rendőrökkel a helyszínen. A panaszosra bízták a gépjárművet, majd azzal visszament a H. utcába abból a célból, hogy az ott lakó panaszos másik ismerősénél átvizsgálják a panaszos gépkocsiját, amelyet korábban kölcsönadott neki. Mivel azonban az ismerős nem volt otthon, ezért a gépkocsijának átvizsgálására nem került sor. Megjegyezte a panaszos, hogy a rendőrség ezt követően már nem tartotta szükségesnek a gépkocsi átvizsgálását, az ugyanis mind a mai napig nem történt meg.

A kisbuszt otthagyták a panaszos egy kapubejárában, majd átült az egyik rendőrségi autóba, és a rendőrökkel együtt a rendőrkapitányság objektumába ment, ahol tanúvallomást tett. Ezt követően 00 óra 45 perckor engedték el őt.

A panaszos előadta, hogy azért terjesztette elő a vele szemben fogamatossított rendőri intézkedés miatt panaszát, mert – álláspontja szerint – a rendőri intézkedés az alapvető emberi jogait sértette az alábbiak szerint.

A rendőri intézkedésre 20 óra körüli időpontban – tehát amikor még világos volt – a város egyik forgalmas útkereszteződésben került sor, miközben lehetőség lett volna a leállításunkra a néhány 10 méterrel távolabb lévő parkolóban, vagy esetleg a

rendőrkapitányság épületébe is elvihették volna őt. A panaszos szerint a gépjárműből való kirántása több ember – köztük ismerősei – szeme láttára történt, sértve azzal emberi méltóságát. A panaszos megítélése szerint az intézkedés aránytalan volt, egy 75 kg-os, 185 cm-es magas és 8 dioptriás kontaktlencsét viselő személlyel szemben, aki mellesleg 2006 novemberében jogi diplomát szerzett. A panaszos előadta, hogy akár jogászként, akár fuvarozó vállalkozóként ő megbélyegzett embernek érzi magát a rendőri intézkedés következményeként. Ismerősei a „mai napig” is megállítják és értetlenül állnak a történetek előtt. A panaszos hozzátette azt is, hogy nem tudja bizonygatni eléggé azt, hogy ő egy „rosszul méretezett” rendőri intézkedés ártatlan áldozatának tartja magát. A panaszos parancsnoki felelősséget vélelmezett abban a tekintetben, hogy az akció végrehajtására ilyen komoly erőt vontak be: 4-5 autóval, közel 20 rendőr vett részt az intézkedéssorozatban.

A panaszos megjegyezte továbbá, hogy úgy gondolja, hogy adó fizető kisvállalkozóként, több alkalmazott megélhetését biztosítva nem ilyen bánásmódot érdemel a rendőrség tagjaitól.

A panaszos továbbá tiltakozott az ellen, hogy a Testület a törvényben meghatározott feltételek fennállta esetén áttegye panaszát az intézkedést fogyanatosító szerv vezetőjéhez.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) Az ügyben illetékes megyei rendőr-főkapitányság levele az alábbi tájékoztatást nyújtotta.

A rendőr-főkapitányság migrációs osztályán egy folyamatban levő titkos nyomozásban információ merült fel arra, hogy a panaszos által vezetett gépkocsiban jelentős mennyiségű kábítószer szállítanak. A keletkezett információ kapcsán operatív és nyílt intézkedések bevezetésére került sor. Az információ tartalma és az azzal kapcsolatosan tett operatív intézkedések „Szolgálati titok!”, „Bizalmas!” minősítési jelölésűek 2030. december 31. napjáig.

Az intézkedés indoka az volt, hogy bűnügyi információ keletkezett arra vonatkozóan, hogy a panaszos által vezetett gépkocsiban jelentős mennyiségű kábítószer szállítanak. Az intézkedés megkezdésekor a céljármű előtt, annak két oldalán és hátuljánál állt meg négy rendőrségi gépjármű abból a célból, hogy az intézkedés során az azt észlelő, céljárműben tartózkodó személyek az intézkedés alól ne tudják magukat kivonni. A zárás célja volt továbbá az, hogy a céljármű, illetve az abban tartózkodó

személyek esetleges menekülési kísérlete a közlekedés többi résztvevőjét, továbbá a végrehajtó rendőri állományt a legkevésbé veszélyeztesse.

Az intézkedésre a belváros irányába vezető útszakaszon került sor, ahol a szolgálati gépkocsi a céljárművel együtt forgalmi okból – lámpás kereszteződés, tilos jelzés – miatt álltak. A megállításhoz és az intézkedés biztosításához használt járművek pozícióikat már a céljármű követése alatt, illetve közvetlenül az előtt felvették. A céljármű nem lett megállásra kényszerítve, mivel az már forgalmi okból állt, mikor az intézkedésre sor került.

A bűnügyi információk alapján a céljármű és a benne tartózkodó személyek úti célja a főváros volt. Taktikai okokból, valamint a kapott bűnügyi információ alapján az intézkedésre csak indulásukat követően kerülhetett sor, ezért a rendőri erők parancsnokainak döntése alapján, az első alkalmas helyszínen intézkedés alá vonták a járművet és utasait.

A rendőrségi levél több szempontot sorolt fel, amelyet figyelembe kellett venni az intézkedés kezdetekor, így: a gyalogos- és járműforgalom sűrűségét; az intézkedés biztonságos végrehajtásához szükséges biztosítási alakzat felvételéhez elegendő terület meglétét; „gyorsaság”-ot és „meglepetés”-t – a bizonyíték megsemmisítésének, kiszórásának, valamint kitörés, szökés, támadás megakadályozása érdekében; a terület jó átláthatóságát – az akció irányítása, ellenőrzése miatt.

A jármű feltartóztatását, valamint az abban ülő személyek intézkedés alá vonását követően az intézkedés kezdeményezésekor jelenlévő civil jellegű szolgálati gépkocsi operatív okokból a területről levonásra kerültek. Ezt követően érkezett a helyszínre a városi rendőrkapitányság kizárólag terület lezárásában, illetve forgalomszabályozásban közreműködő szolgálati gépkocsija három fővel, a megyei rendőr-főkapitányság Bűnügyi-technikai Osztály kábítószer-kereső kutyás járőre, továbbá a technikus busz. A panaszos által jelzett 4-5 rendőrségi gépkocsi ezekből a körülményekből adódott. A tájékoztató levél tartalmazza azt, hogy az intézkedés megkezdését követően, a helyszínen foganatosított eljárási cselekményekben és azok biztosításában mely rendőri erő vett részt és hány fővel. Az adatok szerint összesen 16 fő volt jelen, amelyhez még hozzáadódott a Migrációs Ügyek Osztálya részéről intézkedő rendőrök száma, amely azonban minősített adat, ezért arról a rendőrség információt nem nyújtott.

A panaszossal szemben három fő, a társával pedig két rendőr intézkedett. A panaszos által előadott húsz fős rendőri létszám az intézkedésbe később bekapcsolódó és résztvevő állományból tevődött össze (helyszínbiztosítók, kutyás, technikusok, szemlebizottság vezetője és tagjai, ügygazda). Az intézkedés jogszerű, szakszerű és biztonságos végrehajtásához rendőrszakmai szempontok alapján indokolt volt fenti létszám (5 fő + gépkocsivezetők) jelenléte.

Az Akció Osztály műveleti tevékenységei során a Készenléti Rendőrség, Terrorelhárító Szolgálat – mint szakmai irányítást ellátó szerv – szakmai iránymutatásait, kidolgozott és jóváhagyott taktikai eljárásait alkalmazza a vétlen-, az intézkedés alá vont személyek, valamint a végrehajtó állomány biztonsága érdekében. Alkalmazásra került továbbá a 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv, a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról.

A panaszossal szemben – előzetes figyelmeztetést követően – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48. §-ának c) pontja alapján bilincset alkalmaztak, szökés megakadályozása érdekében. Nevezett személlyel szemben testi kényszer alkalmazására – ellenszegülés hiányában – nem került sor, mivel a „Rendőrség! Kezeit felemelve a gépjárműből szálljon ki!” rendőri felszólításnak eleget téve, abból önként kiszállt. A panaszos bilincselése a kezeinek hátra-, majd előrebilincselésével történt, 2010. június 29-én 20 óra 25 perctől, június 29-én 22 óra 15 percig tartó időtartamban.

Az intézkedés során a panaszos a megyei kórházba került előállításra drogfogyasztás gyanújának bizonyítása érdekében, vizelet mintavétel, gyorseszt elvégzése céljából. A bilincset a panaszos orvosi vizsgálatának időtartamára levették. A kényszerítő eszköz, valamint a személyes szabadságot korlátozó intézkedés során a panaszos sérülést nem szenvedett, melyet a mellékelt orvosi igazolás is alátámaszt. A mintavétel indoka az előzetes bűnügyi információ, a fizikai tünet megléte (tág pupilla) és az volt, hogy a gépkocsiban utasként utazó személy ruházatából 3,6 gramm kábítószer-gyanús anyag került elő.

A panaszos vizelet mintavételére és kábítószer gyorseszt elvégzésére az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján, bűncselekmény gyanújának bizonyítása érdekében került sor, mely negatív eredményt adott. A szakértői vizsgálatra megküldött vizeletminta részletes elemzése még nem történt meg, arról szakvélemény hatóságunkhoz nem érkezett meg. A panaszos tehát a rendőri intézkedést foganatosító szerv vezetőjének, r. őrnagynak utasítása alapján vonták intézkedés a korábbiakban írt indokok alapján, illetve került bűncselekmény gyanújának bizonyítása érdekében vizelet mintavétel céljából előállításra.

A panaszos előállítása 2010. június 29-én 20 óra 25 perctől, június 29-én 22 óra 15 percig tartott, ekkor az Akció Osztály részéről a városi rendőrkapitányság forrányom vezetőjének sérülés és panaszmentesen átadásra került a panaszos. Mivel a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének gyanúja továbbiakban nem állt fenn, ezért az átadással egy időben őt szabadon bocsátották.

Az előállítás időtartama alatt sor került: a panaszos személyes adatainak rögzítésére, azok nyilvántartóban történő ellenőrzése – mivel iratait nem tartotta magánál – a személy Körözési Információs Rendszerben történő ellenőrzésére (10 perc);

ruházatának átvizsgálására, jelenlétében gépjármű átvizsgálására (40 perc); vizelet mintavétel, orvosi vizsgálat elvégzése a megyei kórházban (35 perc).

A Testület kérdésére a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy nem hangzott el a „A fegyvert dobják el!” felszólítás a rendőrök részéről.

A gépkocsi megállítást követően a gépkocsit vezető panaszossal közölték, hogy rendőri ellenőrzés történik és a biztonsági intézkedéseket követően (bilincselés és a közlekedés biztonságának biztosítása) kérésére a szolgálati gépkocsi hátsó ülésére beültették őt. A gépkocsiban megtörtént a panaszos nyilatkoztatása a gépkocsi tulajdonjogára, úti céljára és arra vonatkozóan, hogy szállítanak-e valamilyen tiltott dolgot a járműben.

Az intézkedés során sem a panaszos, sem pedig utasa nem szenvedett sérülést. Az intézkedéssel anyagi kára nem keletkezett.

A panaszos semmilyen okmánnyal nem rendelkezett a helyszínen, ezért a központi nyilvántartóból leellenőrizték az általa bemondott adatokat. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy a személyes okmányai a tulajdonában lévő személygépkocsiban vannak, és megjelölte annak tartózkodási helyét. Az okmányok meglétének ellenőrzése céljából a panaszossal együtt a megadott címen kívánták ellenőrizni a gépkocsit, azonban a jármű nem volt a megadott címen. A panaszos próbálta felhívni telefonon a barátját, akinek a jármű kulcsát átadta azonban nem tudta elérni. A panaszos tulajdonában lévő személygépkocsi vonatkozásában nem merült fel bűncselekmény gyanúja, ezért a további intézkedéstől eltekintettünk.

A gépkocsi átvizsgálását követően a panaszos nem került elhelyezésre az előállító helységben, az utasával szemben kábítószerrel való visszaélés miatt indított eljárásban tanúként került kihallgatásra.

2) A megyei rendőr-főkapitányság akció osztályának jelentése az alábbi többlet információt nyújtotta a Testület részére.

Az intézkedés napján délután 15 órától az osztály állományából hat fő kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt a Migrációs Ügyek Osztályának munkatársaival közös akcióban vett részt, amelynek célja a fenti bűncselekmény realizálása volt. A jelentés az intézkedéssel kapcsolatban a fenti tájékoztatással egyező módon tartalmazza azt, hogy milyen adatok birtokában volt a rendőrség a panaszos által vezetett gépjármű vonatkozásában, valamint azt, hogy az intézkedés kezdetekor egyéb forgalmi okból állt a tehergépkocsi vezetője (a panaszos), továbbá, hogy a panaszos és utasa a rendőri felszólításra a gépkocsiból kiszálltak, az intézkedésnek alávetették magukat.

A helyszínre 20 óra 42 perckor érkezett meg r. főtörzsőrmester kutyájával, aki a 20 óra 50 perckor kiérkező szemlebizottságot vezető r. törzssászlós jelenlétében megkezdte a jármű átvizsgálását. A kutya sem a jármű utasterében, sem pedig a rakterében nem adott kábítószer jelenlétére utaló jelet.

A panaszos utasának ruházatátvizsgálása során, nadragjának a bal oldali zsebében két db csomagolatlan, „Ryvotril” feliratú tablettát, valamint egy alufóliába csomagolt, sárga színű ismeretlen eredetű anyagot találtak.

Az intézkedő rendőrök további intézkedések végett a keletkezett iratokat és az előállított személyeket városi forrónyom parancsnokának átadták.

3) A kényszerítő eszköz használatáról, személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés szerint a panaszost 2010. június 29-én 20 óra 25 perckor vonták intézkedés alá. A panaszost az Rtv. 33. §-a (2) bekezdése b) pontjára – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy – valamint az Rtv. 33. §-a (2) bekezdése c) pontjára – vérvétel, mintavétel elvégzéséhez történő előállítás – tekintettel állították elő, az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálták át (személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása), és az Rtv. 48. §-ának c) pontja miatt – azaz szökés megakadályozása érdekében – bilincseltek meg. A kényszerítő eszköz alkalmazására, használatára, illetve a személyes szabadságot korlátozó intézkedésre utcán került sor. A kényszerítő eszközök alkalmazásának oka az volt, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható. A jogellenes magatartás abbahagyására felszólították a panaszost, illetőleg a kényszerítő eszköz használatára is figyelmeztették őt. A bilincset a panaszossal szemben 2010. június 29-én 20 óra 25 perctől alkalmazták, azonban a használat végének időpontját az intézkedő rendőrök nem jelölték meg, annak helye a jelentésben üresen maradt. Az előállítás oka aznap, 22 óra 15 perckor megszűnt, ekkor további intézkedés végett átadták őt.

Az eljárás alapjául szolgáló esemény és az intézkedés rövid leírása vonatkozásában a jelentés a korábban ismertetett iratokhoz képest kevésbé részletesen, azonban egyező módon tartalmazza a történeteket.

4) A készenléti alosztály intézkedés napján készült összefoglaló jelentse az alábbiakról számolt be.

A megyei rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatóság-bevetési szolgálat, akció osztály munkatársai és megyei rendőr-főkapitányság, migrációs ügyek osztályának munkatársai közös akcióban vettek részt, melynek célja az volt, hogy a kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetőit elfogják.

A vizsgált napon 18 óra 25 perc körüli időben intézkedés alá vonták a panaszost és a vele utazó személyt. Az elfogást, előállítást a panaszos viszonylatában 2010. június 29-én 20 óra 25 perckor az akció osztály beosztottjai, egy r. törzssászlós, egy r.

törzsőrmester és egy r. zászlós foganatosította. A panaszos társának elfogása is ugyanekkor történt.

A bűnügyi technikai osztály vezetője (r. őrnagy) és beosztottja (r. főtörzszászlós bűnügyi technikus), valamint városi rendőrkapitányság készenléti alosztályának munkatársa, r. főhadnagy, és a forrónyomos szolgálatba beosztott r. törzszászlós, szemlebizottság-vezető, 20 óra 50 perckor kezdte meg az intézkedés alá vont gépkocsi szemlélését, ami 22 óra 56 percig tartott. A szemlén jelen volt a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy, a gépkocsi utasa.

A panaszost eközben a megyei rendőr-főkapitányság, rendészeti igazgatóság-bevetési szolgálat, akció osztály munkatársai előállították a megyei kórház sürgősségi osztályára mintavétel céljából. Miután a mintavételezés megtörtént, és az negatív eredménnyel zárult, a panaszos az ügyben mint tanú szerepelt, vele szemben a kényszerintézkedés megszűnt, a városi rendőrkapitányság előállító helyiségében nem lett elhelyezve.

A készenléti alosztály csoportvezetője (r. százados) az ügyet a továbbiakban átvette, és utasított egy r. századost, hogy a panaszost, mint tanút, hallgassa ki. A tanúkihallgatás 2010. június 29. 23 óra 41 perctől 2010. június 30. 00 óra 38 percig tartott. A tanúkihallgatás során a tanút minden törvényi lehetőségeire, kötelezettségeire figyelmeztették, amelyet a tanú tudomásul vett, ezt saját kezűleg írta rá a tanúkihallgatási jegyzőkönyv második oldalára. A jelentés összefoglalásként megállapította, hogy a városi rendőrkapitányság munkatársai a panaszossal szemben kényszerintézkedést nem foganatosítottak.

5) Az előzetes orvosi vélemény szerint a panaszos nem volt alkoholos állapotban, a drogteszt eredménye pedig negatív lett.

6) A megyei rendőr-főkapitányság Bűnügyi-Technikai Osztály az intézkedés napján készült szaktanácsadói nyilatkozata szerint a helyi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály, Készenléti Alosztály vizsgálat céljából átadott az osztály részére 2 db ismeretlen tablettát és egy alufóliába csomagolt fehér színű, ismeretlen port. A vizsgálat megállapítása szerint a két tablettából külön mintavétel történt, majd a vizsgálat során a teszt folyadék színe nem változott meg, ami negatív eredményt jelent. Ezzel szemben az ismeretlen porból vett minta színe elváltozott, amely amfetamin jelenlétére utal, így a teszt pozitív eredményt adott.

7) A panaszos tanúként történt kihallgatása még aznap megtörtént. Az erről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a kihallgatás 23 óra 41 perckor kezdődött meg a helyi rendőrkapitányság hivatalos épületében, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk) 282. §-ának (1) bekezdésében ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt folyamatban levő eljárásban. A jegyzőkönyvet 0 óra 38 perckor zárták le.

8) A Testület a panaszügy megítélése szempontjából különösen fontosnak tartotta az iratokba történő betekintést és a rendőrséggel való személyes kapcsolatfelvételt. A Testület ugyan jogosult volt az iratokba való betekintésre, de annak titkosított volta miatt, illetve, mivel jelenleg is nyomozás van folyamatban az ügyben, azok ismertetésére nem jogosult. A rendőrség a Testületet tájékoztatta arról, hogy jelentős súlyú bűncselekmények elkövetésének gyanúja alapozta meg a panaszos által vezetett gépkocsival és a benne tartózkodó személyekkel szembeni intézkedést. Személyesen is megerősítésre került az a körülmény, hogy a panaszos rendőrségi gépkocsiba való beültetésekor két oldalról az intézkedést biztosító rendőrök takarták a panaszost, megakadályozva azzal a panaszos felismerhetőségét. A rendőrség megítélése szerint a panaszos beazonosíthatatlanságát megfelelő módon garantálták. Azt, hogy panaszosnak mindvégig a helyszínen kellett tartózkodnia az indokolta, hogy a tárgyi tehergépkocsi az ő használatában volt (később ő is vitte azt haza), annak tulajdonosa nem volt a helyszínen. A panaszos bilincselésével összefüggésben a rendőrség arról számolt be, hogy az akció osztály beosztottjai is részt vettek az intézkedésben, akik számára egyfajta gyakorlat a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén történő bilincselés.

III.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszos Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ából levezethető tisztességes eljáráshoz, az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz és az 54. §-ának (1) bekezdésében garantált emberi méltósághoz és az abból levezethető személyi biztonsághoz való alapvető jogát, továbbá 70/D. §-ának (1) bekezdésében garantált testi épséghez való jogát.

1) A Testület elsősorban annak látta szükségét, hogy először azt értékelje, hogy mi indokolta és jogszerű volt-e a panaszossal szembeni rendőri fellépés, valamint, hogy az megfelelt-e az arányosság követelményének.

a) Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme körében az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési [...] feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. Az intézkedési kötelezettségről a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A rendőrségi tájékoztatás szerint a rendőri fellépés ténybeli alapját az szolgáltatta, hogy bűnügyi információ keletkezett arra vonatkozóan, hogy a panaszos által vezetett gépkocsiban jelentős mennyiségű kábítószer szállítanak.

A Testület elfogadja azt a rendőrségi gyakorlatot, hogy egy nagy tárgyi súlyú bűncselekmény – jelen ügyben: visszaélés kábítószerrel – kapcsán, amennyiben olyan bűnügyi információ merül fel, amely a bűncselekmény elkövetésének gyanúját megalapozza, jogosult és egyben köteles is intézkedni, illetve intézkedést kezdeményezni. A Testület személyesen meggyőződött arról, hogy jelentős súlyú bűncselekmények elkövetésének gyanúja alapozta meg a panaszos által vezetett gépkocsival és a benne tartózkodó személyekkel szembeni intézkedést.

A rendőrség által hivatkozott adatok megfelelő alapot nyújtottak az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettségre.

b) A beadványban a panaszos kifogásolta a megjelent rendőrök nagy létszámát és a rendőri fellépés módját is. Előadta, hogy az intézkedésben kb. 4-5 autóval, mintegy 20 rendőr vett részt. A rendőrség ennek kapcsán a panaszos állítását nem cáfolta, és azt a következőkkel magyarázta. A panaszos által megjelölt 4-5 intézkedő gépkocsit azokból a körülményekből adódott, hogy négy civil jellegű gépkocsi részt vett a feltartóztatásban és az intézkedésben (amelyek ezután operatív okból levonásra kerültek), majd a városi rendőrkapitányság gépkocsija a terület lezárásban vett részt, illetve a forgalomszabályozásban közreműködött további egy gépkocsi, továbbá idővel megérkezett a Bűnügyi-technikai Osztály kábítószer-kereső kutyás járőre és egy bűnügyi technikus kisbusz. A rendőri létszám, azaz a panaszos által kifogásolt húsz rendőr a később bekapcsolódó és résztvevő állományból adódott. A panaszossal három fő, társával pedig két rendőr intézkedett (intézkedő és biztosító). A helyszínen voltak a helyszínbiztosítók, kutyás járőr, technikusok, szemlebizottság vezetője és tagjai, valamint az ügygazda. A rendőrségi dokumentumok szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és biztonságos végrehajtásához rendőrszakmai szempontból volt indokolt az ilyen mérvű rendőri jelenlét.

A rendőrségi információk szerint az intézkedésre a belváros irányába vezető útszakaszon került sor, ahol a szolgálati gépkocsik a panaszos által vezetett tehergépkocsival együtt más forgalmi okból, azaz a lámpás kereszteződés tilos jelzése miatt álltak. Az intézkedés megkezdésekor a tehergépkocsi előtt, annak két oldalán és hátuljánál állt meg négy rendőrségi gépjármű abból a célból, hogy az intézkedés során az azt észlelő panaszos és utasa az intézkedés alól ne tudja magát kivonni. A zárás célja volt az is, hogy a tehergépkocsi menekülési kísérlete esetén a közlekedés többi résztvevőjét, továbbá a végrehajtó rendőri állományt a legkevésbé veszélyeztesse.

Azzal kapcsolatosan, hogy miért nem a tehergépkocsi indulási helyén kezdte meg az akciót a rendőrség, azt a magyarázatot adták, hogy annak taktikai okai voltak, valamint, hogy a kapott bűnügyi információ alapján az intézkedésre csak a tehergépkocsi elindulást követően kerülhetett sor. Ezen okok miatt, a rendőri erők parancsnokainak döntése alapján, az első alkalmas helyszínen kezdték meg az intézkedést.

A Testület a helyszínen megjelent rendőri létszámot és a magát a rendőri fellépés módját abból a szempontból vizsgálta, hogy az megfelelt-e az arányos fellépés követelményének. Az Rtv. 15. §-a értelmében ugyanis a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Figyelemmel volt továbbá az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Ebből pedig az következik, hogy a rendőrség működésével szemben alapvető követelmény, hogy ne veszélyeztesse az állampolgárok alapvető jogait.

A rendőrség érvelését elfogadva, a feltételezett büntetendő cselekmény érdekében fogatosított rendőri intézkedések miatt a kérdéses területen **a rendőri létszámot nem találta eltúlzottnak a Testület, az arányosság követelménye nem sérült, így az alapjogi sérelmet nem idézett elő.**

A megállítási módjával összefüggésben a Testület azt értékelte, hogy az mennyiben veszélyeztette a panaszos személyi biztonságát és testi épségét. A Testület osztotta a rendőrség megállítási helyével és módjával kapcsolatosan adott reakcióját, a feltételezett bűncselekmény elkövetésének gyanúját, valamint pozitívan értékelte egyrészt azt, hogy a megállításra alkalmas helyszínnél figyelemmel voltak arra, hogy a céljármű álló helyzetben volt, másrészt azt is, hogy a tehergépkocsi zárásakor a rendőrség a taktikai okokon kívül a közlekedés többi résztvevője veszélyeztetését is meg akarta előzni. A megállítási módja vonatkozásában a Testület **a testi épséghez és személyi biztonsághoz való jog megsértését nem látta indokoltnak megállapítani.**

c) A panaszos a vele szembeni rendőri fellépést „rosszul mértezettnek”, aránytalan és megalázónak találta. A panaszos úgy fogalmazott, hogy megbélyegzett embernek érzi magát azóta, hiszen a rendőri fellépésre több ember szeme láttára került sor, megsértve

azzal emberi méltóságát. A panaszos előadása szerint őt „kirántották” a gépkocsiból és azt kiabálták, „a fegyvert dobják el”.

Ezen sérelem értékelésénél ismételten a Testület Rtv. 2. §-ának (1) bekezdés 2. fordulatára hivatkozik, valamint arra, hogy Rtv. rendelkezései alapján a rendőr közterületen korlátozás nélkül intézkedhet. (Az Rtv. 39-40. §-ai csak a magánlakásban, illetve a közterületnek nem minősülő egyéb helyen történő rendőri intézkedésekkel kapcsolatban állapít meg korlátozó rendelkezéseket.) Jelen panaszügyben a panaszolt rendőri intézkedésekre és kényszerítőeszköz alkalmazására utcán, azaz közterületen került sor.

A rendőrségi iratok szerint a gépkocsi megállításkor közölték a panaszossal a rendőri ellenőrzés tényét, a panaszos és utasa a rendőri felszólításra kiszálltak a gépkocsiból, majd a biztonsági intézkedések után a panaszos kérésére az egyik rendőrségi gépjármű hátsó ülésére ültették, ahol nyilatkoztatták a szükséges kérdésekben. A rendőrség illetékes beosztottja a személyes megbeszélés során úgy nyilatkozott, hogy a panaszos rendőrségi gépkocsiba való beültetésekor két oldalról az intézkedést biztosító rendőrök takarták őt, megakadályozva azzal felismerhetőségét. A rendőrség megítélése szerint a panaszos beazonosíthatatlanságát megfelelő módon garantálták.

A panaszos azon kifogása kapcsán, hogy őt „kirántották” a gépkocsiból, a rendőrségi dokumentumok a következő információt tartalmazzák: a rendőri felszólításra, azaz arra, hogy „Rendőrség! Kezeit felemelve a gépjárműből szálljon ki!”, a panaszos önként kiszállt az autóból. A rendőrség tagadta, hogy elhangzott volna az a felszólítás, „A fegyvert dobják el!”.

A panaszos nem jelölt meg olyan szemtanúkat, aki esetlegesen a rendőri fellépést látták, így a Testületnek nem állt módjában az ügytől független, objektív személyektől információt beszerezni.

A Testület véleményét az ismertetett jogszabályhelyekre, valamint a III. rész 1) pontja b) pontjában hivatkozott arányosság követelményének érvényesülésére tekintettel az alábbiak szerint alakította ki.

Figyelemmel a fentiekre, a feltételezett nagy tárgyi súlyú bűncselekményre, annak felderítésére és a krimináltaktikai szempontokra, a Testület megítélése szerint önmagában az a körülmény, hogy a panaszos lakóhelye szerinti város egyik utcájában, közterületen foganatosították a rendőri intézkedéseket, nem sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát. Ezt a megítélést erősíti az a körülmény is, hogy a rendőrök a panaszost beültették az intézkedés idejére a rendőrségi gépkocsiba fedhetetlenségére törekedve. **Ugyanakkor azzal összefüggésben, hogy a panaszost „kirántották” vagy pedig önmaga kiszállt az általa vezetett gépjárműből, a Testület a panaszosi és a rendőrségi állítás között – a rendelkezésre álló bizonyítási eszközökkel – az ellentmondást feloldani nem**

tudta, ezáltal a panaszos emberi méltósága megsértése e tekintetben nem volt megállapítható.

4) A panaszos sérelmezte, hogy kezeit azonnal hátrabilincseltek, majd a vizelet-mintavételt követően, amikor az intézkedés helyszínére visszavitték, már előrebilincselte kézzel szállt ki a rendőrségi gépjárműből. A panaszossal szembeni bilincs alkalmazásának jogszerűsége, szükségessége és arányossága tekintetében a Testület az alábbi megállapításokat tette.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. §-ának (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület jelen ponton is emlékeztet az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között rögzített – fentiekben már hivatkozott – arányosság követelményére (15. §), valamint a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezésre (16. §). Az Rtv. 16. §-a kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható. A Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (1) bekezdése rámutat, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent: súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszost az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján (szökés megakadályozása érdekében) bilincseltek meg. A panaszos kezeit először hátra-, majd előre bilincseltek, 2010. június 29-én 20 óra 25 perctől, június 29-én 22 óra 15 percig tartó időtartamban. A panaszossal szemben testi kényszert nem alkalmaztak, mivel ellenszegülés hiányában annak nem állt fenn szüksége. A kényszerítő eszköz használatáról, személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentésben egyrészt szintén a szökés megakadályozását, másrészt pedig azt jelölte meg rendőrség a bilincselés indokaként, hogy a panaszos bűncselekmény

elkövetésével volt gyanúsítható. A jogellenes magatartás abbahagyására felszólították, illetőleg a kényszerítő eszköz használatára is figyelmeztették őt. A személyes adatgyűjtés során a panaszos bilincselésével összefüggésben a rendőrség arról számolt, hogy a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén történő bilincselés, akcióban részt vevő rendőrök (kommandósok) számára általánosan elfogadott gyakorlat.

Látható tehát, hogy a rendőrségi álláspont szerint a szökés megakadályozása érdekében történt elsősorban a panasossal szembeni bilincsalkalmazás. A Testület a bilincselés kezdeti indoklásával a súlyos bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt egyetértett, mivel az intézkedő rendőrök az intézkedés legelején még nem tudhatták azt, hogy meg akarnak-e szökni az intézkedés alá vont személyek, vagy, hogy esetleg van-e támadási szándékuk. A kényszerítőeszköz alkalmazás indoklása azonban csak addig állt fenn, amíg a panaszos és társa ruházatát át nem vizsgálták, és be nem ültették őket a rendőrségi gépkocsiba. Amikor ugyanis már beültették a rendőrségi gépjárműbe a panaszos, világossá vált együttműködése, és az is, hogy birtokában nincsen közbiztonságra veszélyes eszköz (pl.: fegyver). Tehát a Testület számára nem elfogadható az, hogy a rendőrség ez követően is fenntartotta a bilincsalkalmazást, figyelemmel arra is, hogy a rendőrségi dokumentumok nem tartalmaznak olyan körülményt, ami ténylegesen arra utalt volna, hogy a panaszos a későbbiekben meg akart volna szökni.

A Testület külön is felhívja a figyelmet a Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (1) bekezdésére, mely részletesen meghatározza azon eseteket, amikor az intézkedés alá vont személlyel szemben a bilincs alkalmazása különösen indokolt. Ezen esetkörök pedig a következők: aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy a panaszos nem tanúsított olyan magatartást, amely megfelelne a Szolgálati Szabályzatban felsorolt esetkörök valamelyikének. A Testület kiemeli, hogy a rendőrség a bilincselés okaként említette azt is, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével megalapozottan volt gyanúsítható. A már ismertetett Rtv.-beli bilincselési okok között nem szerepel olyan rendelkezés, amely lehetővé teszi a bilincs alkalmazását a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek esetén. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (1) bekezdésében a jogalkotó pedig egy többlet kritériumot írt elő erre az esetre, azaz különösen indokolt a bilincs használata azzal szemben, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. Még ha el is fogadjuk azt, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével megalapozottan volt gyanúsítható, akkor is hiányzik a Testület véleménye szerint a kényszerítő eszköz használatához szükséges, a jogszabályban rögzített azon feltétel, miszerint a panaszos

szökése nem volt megakadályozható a bilincs alkalmazása nélkül, azt követően, hogy őt beültették a rendőrségi gépkocsiba. A rendőrség érvelése között a panaszos viselkedésére utaló, azt negatívan értékelő adat nem áll rendelkezésre, csupán annyi bizonyos, hogy a panaszossal szemben azért nem vált indokolttá a testi kényszer alkalmazása, mert nem szegült ellen a rendőri intézkedésnek. Ebből pedig a Testület számára logikusan azt következik, hogy a panaszos együttműködött a rendőrséggel, az intézkedés nem próbálta hátráltatni. Együttműködésére utal a rendőrségi iratokba szereplő azon körülmény is, miszerint a panaszos a rendőri intézkedésnek felszólításra önként alávetette magát

A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (4) bekezdése rögzíti a bilincselés lehetséges módjait, ezen belül pedig a b) pont teszi lehetővé a kezek előre, illetve hátra bilincselését. A (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűbben választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor. A rendőrségi dokumentumokban nem szerepel olyan körülmény, ami a bilincselésnek ezt a módját – azaz a kezek hátrabilincselését – valóban indokolta volna.

A Testület álláspontja szerint kifogásolható a rendőrség által megjelölt, panaszos szökésének megakadályozása érdekében végrehajtott bilincselés intézkedés legelső perceit követő szakasza vonatkozásában, hiszen szökésre utaló körülményt a rendőrség nem ismertetett, sőt a személyes információ gyűjtés során az is kiderült, hogy általánosan elfogadott gyakorlat a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személyekkel szembeni bilincsalkalmazás. **Emiatt a Testület a panaszos megbilincselése kérdésében úgy foglalt állást, hogy annak kezdeti alkalmazása indokolt volt, ugyanakkor a panaszos átvizsgálása és rendőrségi gépkocsiba való beültetése után az – mivel arra nem kellően alátámasztott érvek alapján, ezáltal pedig szükségtelenül, indokolatlanul és aránytalanul került sor – súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való alapvető jogát. A Testület ezen álláspontja kialakításánál súlyosító körülményként azt is figyelembe vette, hogy a bilincsalkalmazás meglehetősen hosszú ideig tartott. Azzal összefüggésben, hogy a panaszos figyelmeztették-e a bilincselésre, a Testület az állítások közötti ellentétet nem tudta feloldani, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem volt megállapítható.**

A Testület úgy látja, hogy a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására egyfajta automatizmusként került sor. A Testület – a 7/2010. (I. 6.) sz., illetve a 340/2010. (VI. 16.) sz. állásfoglalásaiban írtakhoz hasonlóan – jelen állásfoglalásában is felhívja a figyelmet arra, hogy a bilincs alkalmazásának esetköreit az Rtv. 48. §-a taxatív módon, a Szolgálati Szabályzat 60. §-a pedig példálózó jelleggel sorolja fel. Az említett jogszabályok szóhasználata alapján továbbá a kényszerítő eszközök alkalmazása minden esetben csak lehetőség és nem kötelező a rendőrség számára. A Testület véleménye szerint megengedhetetlen, hogy a rendőrség a jogszabályokban foglaltaktól

eltérő indokkal, továbbá, az egyedi eset körülményeinek mérlegelése nélkül automatikusan alkalmazzanak kényszerítő eszközt.

5) A Testület ezt követően annak kérdését tisztázta, hogy megfelelt-e a jogszabályi követelményeknek panaszos előállítása. Ennek keretében elsősorban magát az előállítás jogszerűségét vizsgálta meg a Testület, majd azt követően annak időtartamát tekintette meg.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. A kényszerítő eszköz használatáról, személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés szerint az Rtv. 33. §-a (2) bekezdése b) pontjára (bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy) valamint Rtv. 33. §-a (2) bekezdése c) pontjára (vérvétel, mintavétel elvégzéséhez történő előállítás) tekintettel állították elő a panaszost. A Testület által feltett kérdésekre adott rendőrségi tájékoztatás szerint panaszos vizelet mintavételére és kábítószer gyorseszteszt elvégzésére az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján, bűncselekmény gyanújának bizonyítása érdekében került sor.

A Szolgálati Szabályzat 44. §-a az előállítás Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontjával összefüggésben továbbá úgy rendelkezik, hogy amennyiben az előállított a vizsgálatnak önként aláveti magát, és a rendőri szervhez történő előállítására más ok nem áll fenn, a vizsgálat után el kell bocsátani. A vizsgálat céljából előállított személytől a mintavétel, szükség esetén – törvényben meghatározott keretek között – kikényszeríthető. Ilyenkor a mintavételre rendőrorvost, ahol ez nem lehetséges, vagy késedelmet okoz, ott az állami egészségügyi szolgálat orvosát kell igénybe venni.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja (aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) szerinti előállítási okkal kapcsolatban a Testület utal eddigi gyakorlatára, amely szerint ilyenkor a bűncselekményre utaló körülményeket és a gyanú megalapozottságát vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a bűncselekményre utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen indokkal előállított személyek esetén teljesen kiüresedne. Ezért a Testület vizsgálja, hogy az előállításhoz szükséges mértékű gyanú – amely kisebb fokú a büntetőeljárásban megkövetelt gyanúhoz képest – az előállítás megkezdésekor fennállt-e.

A Btk. 282. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csekély mennyiségű kábítószerre elkövetett kábítószerrel visszaélés vétségét követi el az, aki csekély mennyiségű kábítószert termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz.

A Testület utal bűncselekményi tényállás a „fogyasztást” nem nevesíti, ez azonban nem jelenti azt, hogy az ne minősülne büntetendő cselekménynek, mivel az

szükségképpen feltételezi valamelyik elkövetési magatartás megvalósulását. (Ez tipikusan a „megszerzés” vagy a „tartás” elkövetési magatartása, de a fogyasztás bekövetkezhet bármely más elkövetési magatartás megvalósulása mellett is.) [a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi II. törvény 17. §-ához fűzött miniszteri indokolás 2. pont, 12/2007. Büntető jogegységi határozat II. rész 4) b) pont]

A Testület a rendőrségi iratok és a rendőrségen szerzett személyes tapasztalatok alapján úgy ítélte meg, hogy a rendőrség birtokában volt olyan tényeknek, amelyek a kábítószeres bűncselekmény elkövetésének az előállításhoz szükséges mértékű gyanúját megalapozták. Az, hogy a rendőrségnek egyrésztől bűnügyi információja volt arra vonatkozóan, hogy a panaszos által vezetett tehergépkocsiban jelentős mennyiségű kábítószer szállítanak, másrésztől az, hogy a panaszoson fizikai tünetet észleltek (tág pupilla) az intézkedő rendőrök, illetve, az, hogy a panaszossal utazó személy ruházatában két darab „Ryvotril” feliratú tablettát, valamint egy alufóliába csomagolt, sárga színű ismeretlen eredetű anyagot találtak (utóbbinál a szaktanácsadói vizsgálat amfetamin jelenlétét állapította meg), elegendő alapot szolgáltatottak a ahhoz, hogy az adott helyzetben személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedés foganatosításáról döntsenek a rendőrök.

A rendőrség az előállítás indokaként megjelölte az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés c) pontját, azaz a bűncselekmény gyanúja bizonyítása érdekében mintavétel elvégzéséhez történő előállítást. A fenti okfejtésből következően, mivel az előállításhoz szükséges mértékű, bűncselekményre vonatkozó gyanú fennállt, az annak bizonyítása érdekében történő mintavétel céljából az egészségügyi intézetbe történő előállítás is jogszerűen történt.

A Testület itt kíván utalni arra, hogy az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésében szereplő előállítási okok mintegy „lehetőségként” szolgálnak a rendőr számára, azaz adott esetben az intézkedő rendőr diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak alkalmazása. Ugyanakkor jelen esetben az előállítástól nem tekinthetett el a rendőrség, figyelembe véve azt a körülményt, hogy éppen a bűncselekmény elkövetésének gyanúja bizonyítása érdekében vált szükségessé elvégezni a mintavételt.

A panaszos cselekményének érdemi minősítése nélkül a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrség által megjelölt indokok kellő alapot biztosítottak a panaszos előállításához, amelyet jogszerűnek ítélt. Ez alapján nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga.

b) Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás

célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Testület ezt követően vizsgálta egyrészt magát az előállítás időtartamát, másrészt pedig azt a körülményt, hogy a panaszos valójában később került elbocsátásra, mint ahogy azt a rendőrségi iratok tartalmazzák.

A panaszos előállítása 2010. június 29-én 20 óra 25 perctől 22 óra 15 percig tartott, azaz mintegy 1 óra 45 percen keresztül. A rendőrségi dokumentumok arról számoltak be, hogy az előállítás végezetével, miután a panaszossal szembeni mintavételezés megtörtént, és az negatív eredménnyel zárult, a panaszost – sérülés és panaszmentesen – átadták az Akció Osztály részéről a városi rendőrkapitányság forrányom vezetőjének. Mivel a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének gyanúja továbbiakban nem állt fenn, panaszos az ügyben mint tanú szerepelt, vele szemben a kényszerintézkedés megszűnt, a városi rendőrkapitányság előállító helyiségében nem lett elhelyezve, ezért az átadással egy időben őt szabadon bocsátották.

A rendőrség arról tájékoztatott, hogy az előállítás időtartama alatt sor került a panaszos személyes adatainak rögzítésére, azok nyilvántartóban történő ellenőrzése – mivel iratait nem tartotta magánál – a személy Körözési Információs Rendszerben történő ellenőrzésére (10 perc); ruházatának átvizsgálására, jelenlétében gépjármű átvizsgálására (40 perc); vizelet mintavétel, orvosi vizsgálat elvégzése a megyei kórházban (35 perc). A panaszos által vezetett tehergépkocsi szemléjét 20 óra 50 perckor kezdte meg a szemlebizottság, ami 22 óra 56 percig tartott. Ez idő alatt állították elő a panaszost a megyei kórházba mintavétel céljából.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy a panaszos előállítása 20 óra 25 perctől 22 óra 15 percig időtartamban indokolt volt, azzal összefüggésben nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

A rendőrségi iratok a panaszbeadvánnyal egyező módon tartalmazzák ugyanakkor azt a tényt, hogy a panaszos tanúkénti kihallgatása is megkezdődött 2010. június 29-én 23 óra 41 perctől, és az 2010. június 30-án 00 óra 38 perckor fejeződött be. A Testület ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy hatásköre a panaszos tanúként történő kihallgatásának időtartamának vizsgálatára – azaz a 22 óra 25 perc után történetekre – nem terjed ki, a következőkre figyelemmel. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 69. §-ából levezethető, hogy a tanúzási kötelezettség nem csupán a vallomástétel kötelezettségét foglalja magában, hanem a kihallgatáson való részvéte a megjelenési kötelezettségen túl – azt a kötelezettséget is, hogy a tanú az eljárási cselekményről engedély nélkül nem távozzon el. A panaszos esetében tehát azt követően, hogy az intézkedésben részt vevő rendőrökkel visszament az esemény helyszínére, majd ezt követően – a tehergépkocsi letétele után – a rendőrségi gépkocsiba beülve visszazállították őt a rendőrkapitányság épületébe, ahol tanúként kihallgatták, nem az előállításra vonatkozó Rtv. rendelkezésen, hanem a Be.-nek a

tanú kötelezettségeire vonatkozó szabályain alapult, így ez az időszak az előállítás tartamának megítéléséhez nem vehető figyelembe.

Minthogy a Be. alapján fogatosított cselekmények elbírálására a Testületnek nincs hatásköre, nem vizsgálhatja, hogy jogszerű volt-e a panaszos tanúkénti meghallgatásának ilyen intézése. Az Rtv. 2. §-ának alapján szükséges felhívni arra a figyelmet, hogy az elvárható és méltányos eljárás az lett volna, ha a rendőrség felajánlja a panaszosnak a választási lehetőséget, hogy vissza kíván-e menni a rendőrség épületébe a tanúvallomás megtétele céljából, vagy inkább egy másik időpontra történő idézés a megfelelő számára.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az egyes rendőri intézkedések közül – így maga rendőri fellépés, jelenlét mértéke, a panaszos előállítása és annak időtartama – kapcsán alapjogsérelem nem történt vagy az nem volt megállapítható. Sérült ugyanakkor a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga a bilincsalkalmazás miatt – még akkor is, ha az intézkedés kezdetén az indokolt volt –, amely sérelem a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. december 15.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag